Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. kovo 8 d.*

„Apeliacinis skundas — Valstybės pagalba — Graikijos žemės ūkio draudimo organizacijos (ELGA) 2008–2009 m. išmokėtos kompensacijos — Sprendimas, kuriuo pagalba pripažįstama nesuderinama su vidaus rinka ir nurodoma ją susigrąžinti — Sąvoka „valstybės pagalba“ — SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktas — Valstybės pagalbos žemės ūkio sektoriuje gairės — Pareiga motyvuoti — Įrodymų iškraipymas“

Byloje C-431/14 P

dėl 2014 m. rugsėjo 19 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Graikijos Respublika, atstovaujama I. Chalkias ir A. Vasilopoulou,

apeliantė,

dalyvaujant kitai proceso šaliai

Europos Komisijai, atstovaujamai A. Bouchagiar, R. Sauer ir D. Triantafyllou,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininko pareigas einantis pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, kolegijų pirmininkai L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadjiev (pranešėjas), C. Toader, D. Šváby ir C. Lycourgos, teisėjai A. Rosas, E. Juhász, M. Safjan, M. Berger, A. Prechal ir E. Jarašiūnas,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorius I. Illéssy, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. spalio 6 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2015 m. spalio 15 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

* Proceso kalba: graikų.

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu Graikijos Respublika prašo panaikinti 2014 m. liepos 16 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Graikija / Komisija* (T-52/12, EU:T:2014:677, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo Bendrasis Teismas atmetė jos ieškinį dėl 2011 m. gruodžio 7 d. Komisijos sprendimo 2012/157/ES dėl Graikijos žemės ūkio draudimo organizacijos (ELGA) 2008–2009 m. išmokėt[ų] kompensacij[ų] (OL L 78, 2012, p. 21, toliau – ginčijamas sprendimas) panaikinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

2 2008 m. gruodžio 17 d. Europos Komisijos komunikato „Bendrijos laikinosios valstybės pagalbos priemonių sistema siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis“ (OL C 16, 2009, p. 1, toliau – Komunikatas dėl laikinosios sistemos) 4.1 punkte numatyta:

„<...>

Atsižvelgdama į dabartinės finansų krizės sunkumą ir jos poveikį visai valstybių narių ekonomikai, Komisija mano, kad siekiant įveikti tuos sunkumus tam tikrų kategorijų valstybės pagalba ribotą laikotarpį pateisinama ir gali būti paskelbta suderinama su [vidaus] rinka pagal [SESV 107] straipsnio 3 dalies b punktą.“

3 Komunikato dėl laikinosios sistemos 4.2.2 punkto trečioje pastraipoje nustatyta:

„Komisijos manymu, tokia valstybės pagalba bus suderinama su bendrąja rinka pagal [SESV 107] straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi visų toliau nurodytų sąlygų:

<...>

h) pagalbos schema netaikoma įmonėms, vykdančioms veiklą pirminės žemės ūkio produktų gamybos srityje <...>“

4 Pagal Komunikato dėl laikinosios sistemos 7 punktą:

„<...>

„Atsižvelgdama į Komisijos pranešimą dėl taikomų taisyklių vertinant neteisėtą valstybės pagalbą nustatymo [OL C 119, 2002, p. 22], Komisija taiko šias taisykles pagalbai, apie kurią nepranešta:

a) šį komunikatą, jeigu pagalba suteikta po 2008 m. gruodžio 17 d.;

b) visais kitais atvejais – suteikus pagalbą taikomas [rekomendacijas arba] gaires.

<...>“

5 Komunikatas dėl laikinosios sistemos buvo iš dalies pakeistas Komisijos komunikatu, 2009 m. spalio 31 d. paskelbtu *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (C 261, p. 2; toliau – iš dalies pakeistas Komunikatas dėl laikinosios sistemos). Šio komunikato 1 punkte teigiama:

„<...>

[Komunikato dėl laikinosios sistemos] 4 dalies 2 punkte numatyta galimybė teikti suderinamą ribotą pagalbos sumą netaikoma įmonėms, užsiimančioms pirmine žemės ūkio produktų gamyba. Tačiau dėl finansinės krizės ūkininkams vis sunkiau gauti kreditą.

<...> dera nustatyti atskirą suderinamą ribotą pagalbos sumą įmonėms, užsiimančioms pirmine žemės ūkio produktų gamyba.“

6 Iš dalies pakeisto Komunikato dėl laikinosios sistemos 4.2.2 punkto trečioje pastraipoje nustatyta:

„Komisijos manymu, tokia valstybės pagalba bus suderinama su bendrąja rinka pagal [SESV 107] straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi visų toliau nurodytų sąlygų:

<...>

h) <...> jei pagalba teikiama įmonėms, vykdančioms veiklą pirminės žemės ūkio produktų gamybos srityje <...>, kiekviena įmonė gali gauti ne didesnę kaip 15 000 [eurų] finansinės subsidijos (arba bendrojo subsidijos ekvivalento) sumą <...>“

7 Iš dalies pakeistas Komunikatas dėl laikinosios sistemos įsigaliojo 2009 m. spalio 28 d.

Graikijos teisė

8 Įstatymu Nr. 1790/1988 dėl Graikijos žemės ūkio draudimo organizacijos organizavimo ir veikimo ir kitų nuostatų (FEK A’ 134/20.6.1988, toliau – Įstatymas Nr. 1790/1988) buvo įsteigtas viešosios teisės subjektas „Graikijos žemės ūkio draudimo organizacija“ (ELGA). ELGA yra privatinės teisės reglamentuojamas juridinis asmuo, visiškai priklausantis valstybei; jos pagrindinė veikla – ūkių augalininkystės ir gyvulininkystės produkcijos, taip pat augalijos ir galvijų draudimas nuo gamtinių pavojų daromos žalos.

9 Pagal šioje byloje taikytinos redakcijos Įstatymo Nr. 1790/1988 3a straipsnį ELGA draudimo sistema yra privaloma ir apima gamtinius pavojus.

10 Pagal šioje byloje taikytinos redakcijos Įstatymo Nr. 1790/1988 5a straipsnį žemės ūkio produktų gamintojams, kuriems taikoma ši draudimo schema, buvo nustatyta ELGA mokama speciali draudimo įmoka. Ši nuostata suformuluota taip:

„1. ELGA turi būti mokama speciali draudimo įmoka už šiuos nacionalinius žemės ūkio produktus ir šalutinius produktus:

a) augalinės, gyvūninės <...> kilmės produktus;

<...>

3. Speciali draudimo įmoka už augalinės kilmės produktus yra 2 %, o gyvūninės kilmės produktus – 0,5 % <...> Šių įmokų dydžiai apskaičiuojami atsižvelgiant į šių produktų vertę.

<...>

7. <...> įstatyme numatyti apdraustieji asmenys sumoka specialią įmoką kompetentingai mokesčių administracijai <...>

8. <...> specialią draudimo įmoką [kompetentingai mokesčių administracijai] turi sumokėti asmenys, kurie <...> privalo išrašyti žemės ūkio produktų arba šalutinių produktų pirkimo arba pardavimo sąskaitas <...>

<...>

15. Jeigu žemės ūkio produktai tiesiogiai perkami iš gamintojo, o už juos pastarajam sumokama banko pavedimu, šis bankas išskaičiuoja specialią draudimo įmoką ir perveda ją ELGA <...>

16. Iš specialios draudimo įmokos, kurią surenka mokesčių institucijos, ELGA gaunamos pajamos patenka į valstybės biudžetą kaip valstybės pajamos ir yra priskiriamos prie specialaus pajamų skyriaus. ELGA šios pajamos pervedamos įtraukiant į Žemės ūkio ministerijos biudžetą; kasmet įtraukiama vienoda lėšų suma pagal šiai ministerijai ELGA teikiamą pasiūlymą. Nuo minėtos ELGA pervedamos specialios draudimo įmokos, kurią surenka mokesčių institucijos, sumos valstybė atskaito dviejų procentų (2 %) mokestį už surinkimą. Be to, nuo šios sumos, kurią mokesčių institucijos surenka vadovaudamosi asmenų, privalančių mokėti šią įmoką, pelno deklaracijomis ir kitais surinkimo dokumentais, valstybė atskaito trijų procentų (3 %) mokestį už nustatymą <…>“

Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

11 Po 2009 m. sausio mėn. daugelio Graikijos žemės ūkio gamintojų pareikštų protestų, susijusių su 2008 m. jų patirtais nuostoliais dėl nepalankių oro sąlygų, 2009 m. sausio 30 d. ekonomikos ministro ir kaimo plėtros ir maisto ministro bendru nutarimu Nr. 262037, susijusiu su kompensavimu išimties tvarka dėl žemės ūkio produkcijai padarytos žalos (FEK B’ 155/2.2.2009, toliau – bendras ministrų nutarimas), Graikijos Respublika numatė, kad ELGA išimties tvarka gamintojams išmokės 425 mln. eurų dydžio kompensacijas. Kaip matyti iš šio ministrų nutarimo, jį taikant patirtos išlaidos, turimos padengti iš ELGA biudžeto, turėjo būti finansuojamos iš valstybės garantuojamos paskolos, dėl kurios ši organizacija su bankais sudarė sutartį.

12 2009 m. kovo 20 d. raštu, išsiųstu atsakant į Komisijos prašymą suteikti informacijos, Graikijos Respublika jai pranešė, kad 2008 m. ELGA ūkininkams išmokėjo draudimo dengiamą žalos atlyginimą, t. y. 386 986 648 eurus. Viena šios sumos dalis buvo dengiama gamintojų sumokėtomis draudimo įmokomis, o tai sudarė 88 353 000 eurų, o kita dalis – lėšomis, gautomis ELGA paėmus iš banko 444 mln. eurų paskolą, grąžinamą per dešimt metų ir garantuojamą valstybės.

13 2010 m. sausio 27 d. sprendimu (OL C 72, p. 12) Komisija pradėjo SESV 108 straipsnio 2 dalyje numatytą formalią tyrimo procedūrą byloje C 3/10 (ex NN 39/09) dėl ELGA 2008–2009 m. išmokėtų kompensacijų (toliau – nagrinėjama pagalba). 2011 m. gruodžio 7 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą.

14 Ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje nustatyta:

„1 straipsnis

1. 2008–2009 m. laikotarpiu [ELGA] išmokėtos kompensacijos žemės ūkio produktų gamintojams laikomos valstybės pagalba.

2. Iš 2008 m. pagal specialaus privalomo draudimo [sistemą] suteiktų kompensacinių išmokų su vidaus rinka yra suderinama pagalba, sudaranti 349 493 652,03 [euro], kurią ELGA suteikė gamintojams jų augalinėms kultūroms padarytai žalai atlyginti, taip pat pagalba, sudaranti 91 500 [eurų], susijusi su augalinėms kultūroms lokių padaryta žala ir su taisomaisiais veiksmais, kurių imtasi įgyvendinant minėtas pagalbos priemones. Su sumos likučiu susijusios ir 2008 m. pagal specialią draudimo schemą išmokėtos kompensacinės išmokos yra nesuderinamos su vidaus rinka.

3. 2009 m. pagal [ministrų nutarimą] suteiktos kompensacinės išmokos, kurių suma siekia 27 614 905 [eurus], yra suderinamos su vidaus rinka.

Kompensacinės išmokos, sudarančios 387 404 547 [eurus], kurios gamintojams suteiktos iki 2009 m. spalio 28 d., yra nesuderinamos su vidaus rinka. Ši išvada nedaro neigiamo poveikio pagalbai, kuri jos suteikimo momentu, atitiko visas [2007 m. gruodžio 20 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 1535/2007 dėl [SESV 107 ir 108] straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai žemės ūkio produktų gamybos sektoriuje (OL L 337, p. 35)] nustatytas sąlygas.

2 straipsnis

1. [Graikijos Respublika] imasi visų būtinų priemonių, kad iš pagalbos gavėjų susigrąžintų 1 straipsnyje nurodytą pagalbą, jiems jau neteisėtai išmokėtą.

<...>“

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

15 2012 m. vasario 8 d. Graikijos Respublika Bendrojo Teismo kanceliarijai pateikė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo. Tą pačią dieną Bendrojo Teismo kanceliarija gavo atskirą dokumentą, kuriuo Graikijos Respublika pagal SESV 278 ir 279 straipsnius pateikė prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kuriuo buvo siekiama sustabdyti ginčijamo sprendimo vykdymą. Bendrojo Teismo pirmininko nutartimi *Graikija / Komisija* (T-52/12 R, EU:T:2012:447) buvo sustabdytas minėto sprendimo vykdymas tiek, kiek juo Graikijos Respublika įpareigojama iš pagalbos gavėjų susigrąžinti to paties sprendimo 1 straipsnyje nurodytą nesuderinamą pagalbą.

16 Grįsdama savo prašymą panaikinti ginčijamą sprendimą Graikijos Respublika nurodė septynis pagrindus. Skundžiamu sprendimu Bendrasis Teismas atmetė visą ieškinį.

Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

17 Dokumentu (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2014 m. rugsėjo 30 d.) Graikijos Respublika pagal SESV 278 ir 279 straipsnius pateikė prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kuriuo, be kita ko, siekė, kad Teisingumo Teismas sustabdytų skundžiamo sprendimo vykdymą iki sprendimo dėl apeliacinio skundo paskelbimo.

18 Minėtas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones buvo atmestas Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojo nutartimi *Graikija / Komisija* (C-431/14 P-R, EU:C:2014:2418), nes nebuvo įvykdyta *fumus boni juris* sąlyga.

19 2015 m. kovo 2 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo raštą, kuriuo Graikijos Respublika, vadovaudamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 16 straipsnio trečia pastraipa, paprašė, kad Teisingumo Teismas posėdžiautų didžiosios kolegijos sudėties. Šis prašymas buvo patenkintas.

20 Apeliaciniame skunde Graikijos Respublika Teisingumo Teismo prašo:

— panaikinti ir skundžiamą, ir ginčijamą sprendimus ir

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

21 Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti apeliacinį skundą kaip nepriimtiną ir nepagrįstą ir

— priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo, susijusio su sąvoka „valstybės pagalba“, su pareiga motyvuoti ir su įrodymų iškraipymu

Šalių argumentai

22 Apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmoje dalyje Graikijos Respublika kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis, iškraipydamas ir klaidingai kvalifikuodamas faktus, pažeidė SESV 107 straipsnio 1 dalį, nes nusprendė, kad privalomojo draudimo įmokos, kurias 2008–2009 m. sumokėjo tais pačiais metais ELGA kompensacijas gavę ūkininkai, yra valstybės ištekliai.

23 Pirma, Bendrasis Teismas, remdamasis Sprendimu *Freskot* (C-355/00, EU:C:2003:298), padarė išvadą, kad minėta pagalba buvo valstybės pagalba. Tačiau minėto sprendimo 87 punkte Teisingumo Teismas nusprendė priešingai: jam nebuvo žinomos bylos, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas, faktinės ir teisinės aplinkybės, būtinos siekiant nuspręsti, ar ELGA išmokos buvo valstybės pagalba.

24 Antra, Bendrasis Teismas klaidingai nepripažino, kad ūkininkų sumokėtos įmokos buvo privataus pobūdžio lėšos, teisindamasis tuo, kad pagal Įstatymo Nr. 1790/1988 5a straipsnį jos buvo apskaitytos kaip valstybės pajamos. Graikijos Respublika teigia, kad iš šio straipsnio matyti, jog ELGA mokama speciali draudimo įmoka buvo renkama valstybės arba bankų ir tik paskui pervedama ELGA.

25 Tačiau tai, kad teisės aktų leidėjas nustato tokią tvarką, pagal kurią valstybė renka specialią draudimo įmoką ir paskui ją grąžina ELGA, nereiškia, kad šią įmoką reikia laikyti valstybės ištekliumi. Iš tikrųjų, jei tokiam aiškinimui būtų pritarta, minėtos įmokos pripažinimas privačiuoju arba viešuoju ištekliumi priklausytų nuo jos surinkimo būdo, todėl reikėtų atskirti valstybės surenkamas įmokas nuo tų, kurios yra surenkamos tarpininkaujant bankams, o tada grąžinamos ELGA. Be to, jei valstybė, surinkusi tokius išteklius, neprivalėtų jų visų grąžinti, Įstatymo Nr. 1790/1988 5a straipsnio 16 dalyje nebūtų numatytas komisinio mokesčio rinkimas.

26 Todėl valstybė arba bankai yra tik tarpininkai, o tiksliau kalbant – specialios draudimo įmokos surinkėjai, kuriems mokamas atlygis. Ši įmoka sudaro vien tik ELGA pajamas ir nėra kontroliuojama valstybės, nes bankinės institucijos ir valstybė ją surenka tik tam, kad pervestų ELGA, o kompetentinga valdžios institucija niekada neturėjo galimybės ja pasinaudoti.

27 Pirmojo apeliacinio skundo antroje dalyje Graikijos Respublika kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis pažeidė pareigą motyvuoti, kai neatsakė į argumentą, kad specialios draudimo įmokos turėjo būti atskaitytos iš susigrąžintinos valstybės pagalbos sumos, nes, atsižvelgiant į tai, jog tariamą pagalbą gavę ūkininkai jas sumokėjo 2008–2009 m., jos neatitiko ekonominės naudos egzistavimo sąlygos.

28 Papildomai Graikijos Respublika tvirtina, kad Bendrasis Teismas neteisingai pritaikė minėtą sąlygą faktinėmis bylos aplinkybėmis, nes dėl egzistavusių minėtų įmokų kompensacijų sumokėjimas padarė tik ribotą poveikį konkurencijai arba tokio poveikio visai nepadarė. Savo vertinime Bendrasis Teismas vadovavosi *reformatio in pejus* draudimo principui prieštaraujančiu ginčijamo sprendimo aiškinimu.

29 Komisija ginčija tiek argumento, susijusio su faktinių aplinkybių iškraipymu, priimtinumą, tiek abiejų šio pagrindo dalių pagrįstumą.

Teisingumo Teismo vertinimas

30 Kalbant apie pirmojo apeliacinio skundo pagrindo pirmą dalį reikia priminti, kad, pirma, dėl argumento, pagal kurį Bendrasis Teismas iškraipė faktines aplinkybes, iš SESV 256 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmos pastraipos matyti, jog tik Bendrasis Teismas turi kompetenciją konstatuoti faktines aplinkybes, išskyrus atvejus, kai jo konstatuotų aplinkybių ir tikrovės neatitikimas matomas iš jam pateiktos bylos medžiagos, ir tokias faktines aplinkybes įvertinti (Sprendimo *General Motors / Komisija*, C-551/03 P, EU:C:2006:229, 51 punktas ir Sprendimo *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija*, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 179 punktas).

31 Vadinasi, faktinių aplinkybių vertinimas nėra teisės klausimas, kuriam taikoma Teisingumo Teismo kontrolė, išskyrus Bendrajame Teisme pateiktų įrodymų iškraipymo atvejį (Sprendimo *Archer Daniels Midland ir Archer Daniels Midland Ingredients / Komisija*, C-397/03 P, EU:C:2006:328, 85 punktas ir Sprendimo *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija*, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 180 punktas).

32 Jeigu apeliantė tvirtina, kad Bendrasis Teismas iškraipė įrodymus, pagal SESV 256 straipsnį, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmą pastraipą ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 168 straipsnio 1 dalies d punktą ji turi aiškiai nurodyti, kokius įrodymus jis iškraipė, ir įrodyti nagrinėjimo klaidas, dėl kurių Bendrasis Teismas, atlikdamas vertinimą, šitaip iškraipė įrodymus. Be to, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, iškraipymas turi būti akivaizdžiai matomas iš bylos medžiagos, nesant reikalo iš naujo įvertinti faktinių aplinkybių ir įrodymų (Sprendimo *Lafarge / Komisija*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 16 punktas ir jame nurodyta teismo praktika ir Sprendimo *Austrija / Scheucher-Fleisch ir kt.*, C-47/10 P, EU:C:2011:698, 59 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

33 Šioje byloje Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 122–128 ir 130–132 punktuose nurodė:

„122 [Ginčijamame] sprendime Komisija priminė, kad Teisingumo Teismas Sprendime *Freskot* [(C-355/00, EU:C:2003:298)] jau yra nusprendęs, jog „nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose [buvo] aiškiai nustatyta, kad ELGA išmokos [buvo] finansuojamos iš valstybės išteklių ir kad jos pagal Teisingumo Teismo praktiką priskiriamos valstybei (žr., be kita ko, Sprendimo *Prancūzija / Komisija*, C-482/99, [EU:C:2002:294], 24 punktą)“ (58 konstatuojamoji dalis).

123 Šiuo klausimu Komisija konstatavo:

„<…> iš Įstatymo Nr. 1790/1988 <...> 5 straipsnio ir kitų galiojančių Graikijos teisės aktų nuostatų matyti, [kad] iš [mokesčių] administratoriaus surenkamų specialiųjų įmokų ELGA gaunamos pajamos patenka į valstybės biudžetą kaip valstybės pajamos ir [sumokamos] ELGA [įtraukiant į] Žemės ūkio ministerijos (tapusios Kaimo plėtros ir aprūpinimo ministerija) biudžetą. Todėl to, kad nagrinėjamos įmokos apskaitomos kaip valstybės pajamos, pakanka, kad būtų galima manyti, jog ELGA teikiamos paslaugos apmokamos iš valstybės išteklių“ (58 konstatuojamoji dalis).

124 Šių išvadų, kurių Graikijos Respublikos neginčija, pakanka, kad būtų galima nuspręsti, jog kompensaciniai mokėjimai, iš dalies atitinkantys ūkininkų įmokas, yra valstybės ištekliai ir yra priskiriami valstybei.

125 Taigi, priešingai, nei teigia Graikijos Respublika, mokėjimų dalis, atitinkanti ūkininkų įmokas, negali būti laikoma privačiosiomis lėšomis. Todėl tai, kad 2008 m. atliktų mokėjimų dalis buvo finansuojama iš ūkininkų įmokų, netrukdo jų laikyti valstybės pagalba, finansuojama iš valstybei priskiriamų išteklių.

126 Be to, priešingai, nei tvirtina Graikijos Respublika, valstybės pagalbos pripažinimas siejamas ne su ūkininkų sumokėtomis įmokomis, bet su 2008 m. atliktais mokėjimais. Taigi šiuo klausimu reikia priminti, kad nagrinėjant pirmąjį ir antrąjį ieškinio pagrindus buvo nustatyta, jog nei kompensacinis priemonių pobūdis, nei tai, kad jos pateisinamos socialiniu tikslu, nesutrukdė ELGA atliktų mokėjimų laikyti pranašumu.

127 Be to, Graikijos Respublika sutinka, kad ūkininkų mokamos įmokos nėra proporcingos rizikai ir kad gali būti, jog kai kurie ūkininkai moka įmokas, nors negauna ELGA atliekamų kompensacinių mokėjimų. Taigi 2008 m. atlikti mokėjimai nebuvo susiję su ūkininkų sumokėtomis įmokomis ir yra laikomi pranašumu, kurio įmonė gavėja nebūtų įgijusi įprastomis rinkos sąlygomis.

128 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Komisija pagrįstai teigė, jog 2008 m. ELGA atlikti mokėjimai – tai iš valstybės išteklių finansuotas pranašumas, nepaisant to, kad dalis jų buvo finansuota iš ūkininkų įmokų. Graikijos Respublika neįrodė, kad Komisija padarė klaidą, kai šiuos mokėjimus pripažino valstybės pagalba.

<...>

130 Iš [ginčijamo] sprendimo matyti, kad 2009 m. ELGA atlikti kompensaciniai mokėjimai, kurių bendra suma sudarė 415 019 452 eurus, buvo atlikti remiantis ministrų nutarimu. Reikia priminti, kad pagal ministrų nutarimą buvo išimties tvarka numatytos 425 mln. eurų dydžio kompensacijos už 2008 m. patirtą žalą ir kad siekdama išmokėti šias kompensacijas ELGA sudarė sutartį su banku dėl valstybės garantuojamos paskolos, padengiančios visą šią sumą <...>

131 Vadinasi, Komisija pagrįstai nustatė, kad 2009 m. atlikti kompensaciniai mokėjimai nebuvo finansuoti iš įmokų, sumokėtų pagal ELGA privalomojo draudimo sistemą <...>

132 Todėl, priešingai, nei teigia Graikijos Respublika, negalima laikyti, kad dalis 2009 m. sumokėtos pagalbos buvo finansuota iš 2009 m. ūkininkų sumokėtų privalomojo draudimo įmokų.“

34 Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytą Bendrojo Teismo vertinimą, argumentas, susijęs su faktinių aplinkybių iškraipymu, *a priori* turi būti atmestas, nes pateikdama savo argumentus Graikijos Respublika neįrodo, kad iškraipymas akivaizdžiai matomas iš bylos medžiagos.

35 Antra, dėl argumento, jog Bendrasis Teismas klaidingai kvalifikavo faktines aplinkybes, reikia pripažinti, jog pirmiausia skundžiamo sprendimo 126 punkte priminęs, kad valstybės pagalbos pripažinimas siejamas ne su ūkininkų sumokėtomis specialiomis draudimo įmokomis, bet su ELGA išmokėtomis kompensacijomis, tada šio sprendimo 127 punkte konstatavęs, kad 2008 m. atlikti mokėjimai nebuvo susiję su minėtomis įmokomis, ir galiausiai to paties sprendimo 130–132 punktuose pažymėjęs, kad 2009 m. atlikti mokėjimai buvo finansuoti ne iš įmokų, bet iš valstybės garantuojamos paskolos, kuri šiuo tikslu buvo sudaryta su banku, Bendrasis Teismas, nepadarydamas teisės klaidos, galėjo nuspręsti, jog šie mokėjimai yra iš valstybės išteklių finansuojamas pranašumas.

36 Trečia, Bendrasis Teismas taip pat nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamo sprendimo 122 punkte rėmėsi Sprendimo *Freskot* (C-355/00, EU:C:2003:298) 81 punktu, kuriame dėl ankstesnės Įstatymo Nr. 1790/1988 5a straipsnio redakcijos, kuri iš esmės yra identiška šioje byloje taikytinai redakcijai, Teisingumo Teismas nusprendė, jog šiuose teisės aktuose „[buvo] aiškiai nustatyta, [kad] ELGA teikiamos paslaugos, kaip apibrėžta Teisingumo Teismo praktikoje, [buvo] finansuojamos iš valstybės išteklių ir kad jos [buvo] priskiriamos valstybei“.

37 Be to, reikia pažymėti, jog Graikijos Respublika neginčija to, kad specialios draudimo įmokos buvo surenkamos mokesčių administratoriaus, todėl jos pateko į valstybės biudžetą.

38 Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo antros dalies reikia priminti, kad remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 36 straipsnį ir 53 straipsnio pirmą pastraipą Bendrajam Teismui tenkanti pareiga motyvuoti savo sprendimus neįpareigoja šio teismo nuosekliai pateikti detalaus atsakymo į kiekvieną bylos šalių pateiktą argumentą. Taigi motyvavimas gali būti numanomas, jeigu jis leidžia suinteresuotiesiems asmenims suprasti, kuo pagrįstas Bendrojo Teismo sprendimas, o Teisingumo Teismui – turėti pakankamai informacijos, kad galėtų vykdyti kontrolę pagal pateiktą apeliacinį skundą (žr., be kita ko, Sprendimo *A2A / Komisija*, C-320/09 P, EU:C:2011:858, 97 punktą).

39 Šiuo atveju skundžiamo sprendimo 126 punkte Bendrasis Teismas pažymėjo, kad, priešingai, nei tvirtino Graikijos Respublika, valstybės pagalbos pripažinimas buvo siejamas ne su ūkininkų sumokėtomis įmokomis, bet su 2008 m. ELGA atliktais mokėjimais.

40 Be to, tame pačiame 126 punkte Bendrasis Teismas padarė nuorodą į savo atliktą vertinimą nagrinėjant pirmąjį ir antrąjį ieškinio pagrindus. Taigi, nagrinėdamas šiuos pagrindus Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 70 punkte patikslino, „kad tai, jog 2009 m. ELGA atliktais mokėjimais buvo siekiama kompensuoti žemės ūkio produkcijai padarytą žalą dėl nepalankių oro sąlygų, nereišk[ė], kad nebuvo suteiktas pranašumas ir skirta valstybės pagalba“, o šio sprendimo 102 punkte nurodė, „kad remiantis nusistovėjusia teismo praktika konkurencija iškreipiama, kai dėl priemonės palengvinama įmonės gavėjos našta ir sustiprinama jos padėtis, palyginti su kitomis konkuruojančiomis įmonėmis.“

41 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad skundžiamo sprendimo motyvai atitinka šio sprendimo 38 punkte minėtus reikalavimus.

42 Be to, konstatavęs, kad 2008–2009 m. atlikti kompensaciniai mokėjimai nebuvo susiję su ūkininkų sumokėtomis įmokomis, Bendrasis Teismas, nepadarydamas teisės klaidos, galėjo nuspręsti, kad šie mokėjimai turėjo būti laikomi pranašumu, kurio pagalbą gavusi įmonė nebūtų įgijusi įprastomis rinkos sąlygomis, taigi, šie mokėjimai turėjo poveikį konkurencijai.

43 Iš tikrųjų, atsižvelgiant į ūkininkų sumokėtų įmokų sąsajos su jų gautomis kompensacijomis nebuvimą, negalima laikyti nei kad šios įmokos buvo ypatinga našta, sumažinanti pranašumą, kuris šiuo atveju atsirado dėl šios pagalbos sumokėjimo, nei kad minėtos įmokos buvo skirtos šiam pranašumui įgyvendinti. Taigi, Bendrasis Teismas galėjo padaryti teisingą išvadą, kad nagrinėjamu atveju pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį Komisija pagrįstai atsisakė kompensuoti minėto pranašumo ir šių įmokų sumos skirtumą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *France Télécom / Komisija*, C-81/10 P, EU:C:2011:811, 43 ir 48 punktus).

44 Todėl pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies nepagrįstą.

Dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo, susijusio su sąvoka „valstybės pagalba“ ir pareiga motyvuoti

Šalių argumentai

45 Graikijos Respublika kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis atmetė jos pirmąjį ir antrąjį ieškinio pagrindus remdamasis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, pagal kurią valstybės pagalba laikomi kišimaisi, kurie, kad ir kokia būtų jų forma, gali tiesiogiai ar netiesiogiai suteikti įmonėms pranašumą arba kurie turi būti laikomi ekonomine nauda, kurios įmonė gavėja nebūtų gavusi normaliomis rinkos sąlygomis (Sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415, 84 punktas ir jame nurodyta teismo praktika). Iš tikrųjų, vadovaudamasis tokiu samprotavimu Bendrasis Teismas neatsižvelgė į tai, kad šie principai galioja tik normaliomis rinkos ir ekonomikos sąlygomis, o ne išskirtinėmis aplinkybėmis, kurios 2009 m. susidarė Graikijos ekonomikoje.

46 Tokiomis išimtinėmis aplinkybėmis, Graikijos Respublikos nuomone, Bendrasis Teismas privalėjo kitaip aiškinti ir taikyti SESV 107 straipsnį ir visų pirma įvertinti, ar Graikijos ūkininkams dėl kompensacijų, jiems išmokėtų 2009 m., iš tikrųjų buvo suteiktas pranašumas ir todėl jiems buvo sudaryta palankesnė padėtis vykdyti komercinę veiklą Europos Sąjungoje.

47 Iš tikrųjų, tuo laikotarpiu siekiant stabilizuoti padėtį Graikijos ekonomikoje turėjo būti taikomos visos biudžetinės priemonės, pavyzdžiui, papildomas ūkininkų apmokestinimas, išskirtinių ir solidarumo įmokų nustatymas, valstybės socialinio aprūpinimo sistemos panaikinimas, pridėtinės vertės mokesčio padidinimas, šildymui naudojamos naftos pabranginimas arba darbo užmokesčių ir pensijų sumažinimas, todėl bet koks „ekonominis pranašumas“, kurį ūkininkai būtų galėję gauti iš ELGA, būtų nuo pat pradžių panaikintas.

48 Bendrasis Teismas neišnagrinėjo, ar tokiomis išskirtinėmis aplinkybėmis ministrų nutarimu nustatytų priemonių finansinis poveikis iš tikrųjų gali daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ir kelti konkurencijos iškreipimo pavojų. Visų pirma reikėjo nustatyti, ar dėl šių išskirtinių aplinkybių galėjo būti pakeistos *de minimis* sistemos, susijusios su pagalba, taikymo sąlygos, nepadarant esminio poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai ir konkurencijai.

49 Galiausiai, Graikijos Respublika papildomai teigia, kad Bendrasis Teismas nevisapusiškai išnagrinėjo jos argumentus.

50 Komisija ginčija tiek šio pagrindo priimtinumą, tiek jo pagrįstumą.

Teisingumo Teismo vertinimas

51 Iš pirmojoje instancijoje nagrinėtos bylos medžiagos matyti, kad Graikijos Respublikos Teisingumo Teisme pateiktais argumentais, susijusiais su tuo, kad šio sprendimo 45 punkte minima nusistovėjusi Teisingumo Teismo praktika dėl sąvokos „valstybės pagalba“ netaikytina šioje byloje dėl išskirtinių ekonominių aplinkybių, kurios 2009 m. susidarė Graikijos Respublikoje, nebuvo remiamasi Bendrajame Teisme.

52 Iš tikrųjų, pirmojoje instancijoje Graikijos Respublika kaltino Komisiją tuo, kad ši ginčijamame sprendime nepakankamai paaiškino, kodėl išmokėjus kompensacinius mokėjimus atitinkamiems ūkininkams buvo suteiktas konkurencinis pranašumas, darantis įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai, todėl jį buvo galima pripažinti valstybės pagalba, nepaisant rimtos krizės, kuri tuo laikotarpiu buvo apėmusi Graikijos ekonomiką.

53 Taigi, atsižvelgiant į tokį argumentą negalima laikyti, kad Graikijos Respublika pateikė kitą kaltinimą nei nepakankamas ginčijamo sprendimo motyvavimas.

54 Todėl argumentas, paremtas tuo, kad Bendrasis Teismas pažeidė SESV 107 straipsnio 1 dalį, nes nekonstatavo, kad dėl kompensacijų išmokėjimo rimtos krizės, kurią Graikijos ekonomika patyrė 2009 m., laikotarpiu nebuvo nei suteiktas koks nors konkurencinis pranašumas atitinkamiems ūkininkams, nei padaryta įtaka valstybių narių tarpusavio prekybai, yra naujas.

55 Vadinasi, šį argumentą reikia atmesti kaip nepriimtiną. Iš tikrųjų, pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką leidimas šaliai Teisingumo Teisme pirmą kartą remtis pagrindu, kuris nebuvo pateiktas Bendrajame Teisme, reikštų leidimą jai pateikti Teisingumo Teismui nagrinėti platesnės apimties ginčą nei tas, kurį nagrinėjo Bendrasis Teismas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco / Komisija ir Komisija / Alliance One International ir kt.*, C-628/10 P ir C-14/11 P, EU:C:2012:479, 111 punktą ir Sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija*, C-58/12 P, EU:C:2013:770, 35 punktą).

56 Todėl antrasis apeliacinio skundo pagrindas yra priimtinas tik tiek, kiek jame Graikijos Respublika iš esmės kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis neatsakė į kaltinimą, susijusį su ginčijamo sprendimo motyvavimo stoka.

57 Kaip šiuo klausimu buvo priminta šio sprendimo 38 punkte, Bendrajam Teismui tenkanti pareiga motyvuoti savo sprendimus nereiškia, kad jis privalo išsamiai ir vieną po kito išnagrinėti visus bylos šalių argumentus. Taigi motyvavimas gali būti numanomas, jeigu jis leidžia suinteresuotiesiems asmenims suprasti, kuo pagrįstas Bendrojo Teismo sprendimas, o Teisingumo Teismui – turėti pakankamai informacijos, kad galėtų vykdyti kontrolę pagal pateiktą apeliacinį skundą (Sprendimo *Isdin / Bial-Portela*, C-597/12 P, EU:C:2013:672, 21 punktas).

58 Šio sprendimo 41 punkte jau buvo konstatuota, kad skundžiamo sprendimo motyvavimas leido šalims ir, be kita ko, Graikijos Respublikai sužinoti motyvus, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas nustatė ekonominio pranašumo, galinčio iškreipti konkurenciją, buvimą.

59 Reikia pridurti, kad Bendrasis Teismas, atsakydamas į kaltinimą, pagrįstą motyvavimo stoka, dėl sąlygos, susijusios su poveikiu konkurencijai ir įtaka tarpusavio prekybai, skundžiamo sprendimo 108 punkte pažymėjo, kad „2008 m. Sąjungoje prasidėjusi ekonominė krizė nelaikoma aplinkybe, galinčia paneigti tai, kad žemės ūkio sektorius susiduria su didele konkurencija Sąjungoje“, ir kad „Komisija, siekdama patvirtinti tam tikrą valstybės pagalbą krizės metu, be kita ko, priėmė specialias taisykles, visų pirma [Komunikatą dėl laikinosios sistemos], pagal kurį buvo atmesta galimybė pirminiame žemės ūkio sektoriuje suteiktą pagalbą pripažinti suderinama su vidaus rinka“.

60 Taigi antrąjį apeliacinio skundo pagrindą reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies nepagrįstą.

Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo, susijusio su klaidingu SESV 107 straipsnio 3 dalies b punkto aiškinimu ir taikymu ir su pareiga motyvuoti

Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo pirmos dalies, susijusios su klaidingu SESV 107 straipsnio 3 dalies b punkto aiškinimu ir taikymu

– Šalių argumentai

61 Graikijos Respublika kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis pažeidė SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą, nes neišnagrinėjo, ar Komisija, nepaisydama rimtų Graikijos ekonomikos sutrikimų ir atsisakydama taikyti šią nuostatą, padarė mažiausiai akivaizdžią vertinimo klaidą.

62 Be to, Bendrasis Teismas nenagrinėjo jos argumentų, susijusių su Komisijos klaidingai apribota SESV 107 straipsnio 3 dalies b punkto taikymo sritimi, atsižvelgiant į 2009 m. Graikijos ekonomikoje susiklosčiusias išimtines aplinkybes, kurios skyrėsi nuo Komunikate dėl laikinosios sistemos įvertintų aplinkybių. Remdamasis iš dalies pakeistu Komunikatu dėl laikinosios sistemos Bendrasis Teismas atsisakė tiesiogiai taikyti šią nuostatą, nors tuo pat metu priminė, kad Komisijos komunikatų galiojimas priklauso nuo jų atitikties SESV nuostatoms.

63 Komisijos teigimu, Graikijos Respublika pavėluotai remiasi išimtinėmis tuo laikotarpiu įsivyravusios ekonominės krizės Graikijoje aplinkybėmis, kurios nebuvo įrodytos Bendrajame Teisme. Dėl šios priežasties ji negali Teisingumo Teisme teisėtai remtis tuo, kad jei Bendrasis Teismas būtų atsižvelgęs į šias neįrodytas aplinkybes, jis būtų padaręs kitokią išvadą dėl SESV 107 straipsnio 3 dalies b punkto taikymo. Komisija ginčija ir šio argumento pagrįstumą.

– Teisingumo Teismo vertinimas

64 Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo pirmos dalies priimtinumo iš pirmojoje instancijoje nagrinėtos bylos medžiagos matyti, kad grįsdama ketvirtąjį ieškinio pagrindą, kuriame kaltino Komisiją netinkamai naudojusis savo diskrecija ir klaidingai aiškinus ir taikius SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą, Graikijos Respublika pateikė įrodymų, kuriais, jos nuomone, buvo visų pirma siekiama įrodyti, jog 2009 m. visuose Graikijos ekonomikos sektoriuose egzistavo labai didelių sutrikimų.

65 Todėl, kaip pažymėjo generalinė advokatė savo išvados 32 ir 34 punktuose, nors iš skundžiamo sprendimo 185–188 punktų aišku, kad atsakydamas į ketvirtąjį ieškinio pagrindą Bendrasis Teismas nesprendė dėl labai didelių sutrikimų, kurių patyrė Graikijos ekonomika, egzistavimo 2009 m., Graikijos Respublika turi teisę Teisingumo Teisme teigti, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes atmetė jos argumentą, jog tokie sutrikimai pateisino SESV 107 straipsnio 3 dalies b punkto taikymą šios bylos aplinkybėms.

66 Dėl esmės reikėtų priminti, kad skundžiamo sprendimo 185–188 punktuose Bendrasis Teismas nusprendė:

„185 Dėl nurodant ketvirtąjį ieškinio pagrindą pateiktų argumentų reikia pažymėti, kad, priešingai, nei teigia Graikijos Respublika, Komisija privalėjo remtis [Komunikatu dėl laikinosios sistemos], o ne tiesiogiai taikyti SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą, kad atsižvelgdama į Graikijoje pasireiškusią ekonominę krizę įvertintų 2009 m. ELGA atliktų mokėjimų suderinamumą.

186 Iš teismo praktikos matyti, kad priimdama tokias elgesio taisykles ir viešai paskelbdama, jog nuo šio momento jos bus taikomos atvejams, kuriems jos skirtos, Komisija savanoriškai apribojo savo diskreciją ir todėl negali nukrypti nuo šių taisyklių, nes priešingu atveju jai gali būti skirta sankcija už bendrųjų teisės principų, kaip antai vienodo požiūrio ar teisėtų lūkesčių apsaugos principų, pažeidimą (žr. Sprendimo *Vokietija ir kt. / Kronofrance*, [C-75/05 P ir C-80/05 P, EU:C:2008:482], 60 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; Sprendimo <...> *Holland Malt / Komisija*, C-464/09 P, [EU:C:2010:733], 46 punktą).

187 Be to, konkrečiai valstybės pagalbos srityje Komisija privalo laikytis savo pačios nustatytų rekomendacijų ir priimtų komunikatų, jeigu jie atitinka Sutarties normas (žr. Sprendimo *Holland Malt / Komisija*, [C-464/09 P, EU:C:2010:733], 47 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

188 Todėl reikia atmesti Graikijos Respublikos argumentus, pagal kuriuos atsižvelgdama į didelius Graikijos ekonomikos sutrikimus, atsiradusius dėl 2008 m. pabaigoje ir 2009 m. Graikijoje pasireiškusios ekonominės krizės, Komisija privalėjo pripažinti, tiesiogiai remdamasi SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktu, 2009 m. ELGA atliktus mokėjimus suderinamais.“

67 Pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą „vidaus rinkai neprieštaraujančia gali būti laikoma <…> pagalba, skirta <…> kurios nors valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti“.

68 Kaip Bendrasis Teismas priminė skundžiamo sprendimo 159—161 punktuose, pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Komisija, taikydama SESV 107 straipsnio 3 dalį, turi plačią diskreciją, kurios įgyvendinimas apima sudėtingus ekonominio ir socialinio pobūdžio vertinimus (Sprendimų *Vokietija ir kt. / Kronofrance*, C-75/05 P ir C-80/05 P, EU:C:2008:482, 59 punktas ir Sprendimo *Banco Privado Português ir Massa Insolvente do Banco Privado Português*, C-667/13, EU:C:2015:151, 67 punktas).

69 Be to, kaip Bendrasis Teismas priminė skundžiamo sprendimo 186 ir 187 punktuose, iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos taip pat matyti, kad priimdama tokias elgesio taisykles ir viešai paskelbdama, jog nuo šio momento jos bus taikomos atvejams, kuriems jos skirtos, Komisija savanoriškai apribojo savo diskreciją ir todėl iš esmės negali nukrypti nuo šių taisyklių, nes priešingu

atveju jai gali būti skirta sankcija už bendrųjų teisės principų, kaip antai vienodo požiūrio ar teisėtų lūkesčių apsaugos principų, pažeidimą (Sprendimo *Holland Malt / Komisija*, C-667/13 P, EU:C:2015:151, 46 punktas ir Sprendimo *Banco Privado Português ir Massa Insolvente do Banco Privado Português*, C-667/13, EU:C:2015:151, 69 punktas).

70 Vis dėlto konkrečiai valstybės pagalbos srityje Komisija privalo laikytis savo pačios nustatytų rekomendacijų, jeigu jos atitinka Sutarties normas, tarp kurių visų pirma yra SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Holland Malt / Komisija*, C-464/09 P, EU:C:2010:733, 47 punktą), ir jeigu jas taikant nepažeidžiami bendrieji teisės principai, kaip antai vienodo požiūrio principas, ypač kai išimtinės aplinkybės, kurios skiriasi nuo šiose rekomendacijose nurodytų aplinkybių, susiklosto konkrečiame valstybės narės ekonomikos sektoriuje.

71 Todėl, viena vertus, Komisija, priimdama rekomendacijas, kuriose yra teisės klaida arba akivaizdi vertinimo klaida, nepažeidė SESV 107 straipsnio 3 dalies ir dėl rekomendacijų priėmimo neturėjo atsisakyti įgyvendinti jai šia nuostata suteiktos diskrecijos. Šiuo klausimu pažymėtina, kad, kai įgyvendindama šią diskreciją ji priima tokio pobūdžio rekomendacijas, jos turi būti nuolat tikrinamos siekiant nustatyti bet kokį svarbų šiuose aktuose nenumatytą pokytį.

72 Kita vertus, tokių rekomendacijų priėmimas neatleidžia Komisijos nuo pareigos išnagrinėti specialias išimtines aplinkybes, kuriomis konkrečiu atveju remiasi valstybė narė, kai prašo tiesiogiai taikyti SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą, ir prireikus motyvuoti jos atsisakymą patenkinti tokį prašymą.

73 Šioje byloje neginčijama, kad, kalbant būtent apie valstybių narių ir, be kita ko, Graikijos Respublikos patiriamos ekonominės krizės poveikį Sąjungos pirminiam žemės ūkio sektoriui, Komisija pasinaudojo SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktu jai suteikta diskrecija, kai priėmė Komunikatą dėl laikinosios sistemos, o vėliau – iš dalies pakeistą Komunikatą dėl laikinosios sistemos, nes tiek pirmajame, tiek antrajame komunikate buvo aiškiai minimas šis sektorius.

74 Taigi reikia pripažinti, kad nors Graikijos Respublika Bendrojo Teismo prašė tiesiogiai bylos aplinkybėms taikyti SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą, nepaisant to, jog egzistuoja Komunikate dėl laikinosios sistemos ir iš dalies pakeistame Komunikate dėl laikinosios sistemos nustatytos elgesio taisyklės, tačiau grįsdama šį prašymą ji neteigė, kad šiuo atveju atitinkamame pirminiame žemės ūkio sektoriuje egzistavo specialios išimtinės aplinkybės, kaip antai minimos šio sprendimo 70 ir 72 punktuose.

75 Iš tikrųjų, iš bylos medžiagos matyti, kad Graikijos Respublikos Bendrajam Teismui pateiktais duomenimis buvo bandyta įrodyti, jog 2008 m. pabaigoje ir 2009 m. egzistavo labai didelių sutrikimų, paveikusių Graikijos ekonomiką, tačiau jais remiantis nebuvo galima pakankamai teisiškai įrodyti, kad ši ekonomika susidūrė su specialiomis išimtinėmis aplinkybėmis, dėl kurių prireikus Komisija privalėjo įvertinti ginčijamą pagalbą tiesiogiai remdamasi SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktu.

76 Todėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo pirma dalis turi būti atmesta kaip nepagrįsta.

Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo antros dalies, susijusios su pareiga motyvuoti

– Šalių argumentai

77 Graikijos Respublika kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis neatsakė į jos argumentą, jog ginčijamas sprendimas buvo pernelyg griežtas, nes juo taip pat reikalaujama susigrąžinti minėtas kompensacijas, kuriomis buvo atlyginta realiai patirta žala. Be to, jau kompensacijų išmokėjimo momentu buvusi ypač sudėtinga padėtis Graikijos žemės ūkio sektoriuje buvo dar sudėtingesnė ginčijamo sprendimo priėmimo dieną.

78 Konkrečiau kalbant, Bendrasis Teismas neišnagrinėjo, ar ginčijamas sprendimas tiek, kiek juo nurodoma susigrąžinti ūkininkams suteiktas išmokas, atitiko SESV 107 straipsnio 3 dalies b punkto ir 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias [SESV 108] straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1; specialusis leidimas lietuvių k.: sk. 8, t. 1, p. 339), 14 straipsnio 1 dalies nuostatas.

79 Komisija mano, kad šie argumentai yra pernelyg abstraktūs, nes juose tiksliai nenurodomas pirmojoje instancijoje pateiktas kaltinimas, į kurį Bendrasis Teismas tariamai neatsakė, ir kad bet kuriuo atveju jie yra nepagrįsti.

– Teisingumo Teismo vertinimas

80 Pirma, kaip pagrįstai teigia Komisija, Bendrasis Teismas išsamiai atsakė tiek į penktajame ieškinio pagrinde pateiktą kaltinimą, susijusį su tariamu proporcingumo principo pažeidimu, tiek į šeštajame to paties ieškinio pagrinde pateiktą kaltinimą, susijusį su susigrąžintinos pagalbos sumos apskaičiavimu.

81 Antra, Graikijos Respublika pakankamai tiksliai nenurodė, į kokius kitus pirmojoje instancijoje jos pateiktus kaltinimus Bendrasis Teismas neatsakė.

82 Šiomis aplinkybėmis šio apeliacinio skundo pagrindo antra dalis turi būti atmesta kaip iš dalies nepagrįsta ir iš dalies nepriimtina.

83 Tai reškia, kad trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą, taigi ir visą apeliacinį skundą reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies nepagrįstą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

84 Pagal Procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas.

85 Pagal to paties Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal šio Procedūros reglamento 184 straipsnio 1 dalį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

86 Kadangi Graikijos Respublika bylą pralaimėjo, o Komisija prašė priteisti iš jos bylinėjimosi išlaidas, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti apeliacinį skundą.

2. Priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.